

zaterdag

14.11.2015

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Maarten Beirens

Private View

Muziektheater Transparant

CONCERTGEBOUW BRUGGE

'De muziek onder dit alles voelt als een overweldigende encyclopedie van kleuren, die je meeneemt in een maalstroom van glijdende tonen, verontrustend geritsel, tedere interpunctie en bonkende hysterie. Van Parys gaf elk personage een duidelijk herkenbare muzikale identiteit mee en zeker wanneer de personages met elkaar in dialoog gaan levert dat fascinerend vuurwerk op.'

— De Standaard, 16.05.2015

'Een bijzonder mooie, interessante, boeiende en prikkelende voorstelling.'

— Klara

'*Private View*, dat is 70 minuten lang kijken, bekeken worden en luisteren naar stemmen die details van relaties blootgeven, naar muziek die de spanning steeds hoger oppooft.'

— De Volkskrant

Uitvoerders en programma

Asko/Schonberg:

David Kweksilber: klarinet/saxofoons

Serguei Dovgaliouk: hoorn

Koen Kaptijn: trombone

Renee Bekkers: accordeon

Joey Marijs: slagwerk

Wiek Hijmans: elektrische gitaar

Liesbeth Steffens: altviool

Tom van Lent: cello

James Oesi: contrabas

Neue Vocalsolisten Stuttgart:

Johanna Zimmer: sopraan

Truike van der Poel: mezzosopraan

Martin Nagy: tenor

Guillermo Anzorena: bariton

Andreas Fischer: bas

Etienne Siebens: dirigent

Annelies Van Parys: compositie

Jen Hadfield: libretto

Tom Creed: regie & dramaturgie

33 1/3 collective: decor & video

Peter Quasters: lichtontwerp

Gaea Schoeters: scenario

productie: Muziektheater Transparant

coproductie: Concertgebouw Brugge,

Operadagen

Rotterdam, Opera Vlaanderen, Deutsche Oper

Berlin,

Asko|Schönberg, National Opera Bergen,

33 1/3 collective & Les Théâtres de la Ville

de Luxembourg

Annelies Van Parys (1975)

Private View (2014)

COPRODUCTIE CONCERTGEBOUW

Met Nederlandse boventiteling.

Dit concert wordt opgenomen door Klara en uitgezonden op 09.12 om 20 uur tijdens 'Klara Live'. Bedankt voor het vermijden van storende geluiden - ook tussen de delen.

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

Met de steun van Productiefonds Oost Nederland en BesteBuren

Private View, gecoproduceerd door Concertgebouw Brugge, ontving de eerste FEDORA – Rolf Liebermann Prize for Opera in 2014.

Private View

De invloed van film en televisie is tegenwoordig onontkoombaar. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat die invloeden ook in het eerbiedwaardige operagenre doorsijpelen. In het geval van *Private View* is die filmische invalshoek zowel in het concept van het werk, de muzikale uitwerking en de encenering (met de prominente filmbeelden van 33 1/3 Collective) nadrukkelijk aanwezig. Maar het zou geen opera zijn als de makers die inspiratie niet transformeerden tot iets helemaal anders, dat de heel specifieke kenmerken van de filmtaal waar wij zo goed mee vertrouwd zijn ombuigt tot een krachtig en origineel muziekdramatisch vertrekpunt.

Toen componiste Annelies Van Parys aan haar eerste 'echte' opera begon (ze had al een aantal muziektheaterwerken op haar palmares), was het eerste idee om er een thriller van te maken. Niet zomaar één, maar nog wel gebaseerd op een van de meest iconische films van de absolute meester-thrillerregisseur Alfred Hitchcock: *Rear Window*. In die film zit een fotograaf – gespeeld door James Stewart – met een gebroken been noodgedwongen thuis en vult de dagen met het observeren van zijn overburen. Wanneer hij begint te vermoeden dat hij min of meer getuige zou kunnen zijn geweest van een moord, slaat zijn voyeuristische interesse plots om van een tijdverdrijf in een obsessie om het mysterie van de (mogelijke) moord op te lossen. De plannen om die film (of het boek waarop het filmscenario gebaseerd is) tot opera te bewerken, werden echter al vrij snel opgeborgen. In plaats daarvan gingen de makers (scenariste Gaea Schoeters, librettiste Jen Hadfield en componiste Annelies Van Parys) aan de slag met de thema's van de film. *Private View* is een thriller, met een mogelijke moord (waarvan het net als bij Hitchcock

niet duidelijk is of er echt wel een moord is gepleegd, dan wel of de personages het zich inbeelden) en allerlei hypotheses over wat er nu gebeurd zou kunnen zijn. Echter, niet de gebeurtenissen zelf – is er nu een moord gepleegd of niet? – maar de manier waarop de personages ermee omgaan, vormt de kern van de voorstelling. Hier ontmoeten een handvol bewoners van hetzelfde flatgebouw elkaar en bespreken de mysterieuze gebeurtenissen, speculeren over de moord, over de dader en proberen op een chaotische manier aanwijzingen te verzamelen. Behalve de onzekerheid over de waarheid is het grote thema van *Rear Window* ook hier aanwezig. De manier waarop mensen zich voor elkaars leven interesseren, de obsessie met het observeren van anderen (en in de eerste plaats de burens, natuurlijk) en hoe dat een beklemmend voyeuristisch kantje heeft – een spel van kijken en weten dat je bekeken wordt. Ook het sociale isolement is meer nog dan bij Hitchcock (waar het isolement enkel een gevolg was van een gebroken been) een belangrijk thema, dat de opera zeer eigentijds maakt: we leven in een maatschappij met steeds meer sociaal isolement en minder echte sociale interactie. De setting van een flatgebouw waar de bewoners elkaar eigenlijk nauwelijks kennen maar wél heimelijk observeren vat perfect die mix van voyeurisme en isolement. Enkel omdat er een vermoedelijke moord is gebeurd, komen de bewoners bij elkaar en beginnen te praten over hun vermoedens.

Over de moord komen we in *Private View* uiteindelijk weinig te weten. Over de personages des te meer. We bekijken de gebeurtenissen door hun ogen, wat een mozaïekachtig beeld oplevert van de feiten. Tegelijk geven die personages ook iets van zichzelf prijs. We leren ze kennen als drama

queen, flamboyante versierder, neurotische huisvrouw en allerlei andere archetypes. Hun persoonlijkheden en de onderlinge relaties en verstandhouding tekenen zich geleidelijk af en worden ook in de muziek nadrukkelijk uitgewerkt. Verschillende zangstijlen (luister maar naar de hysterische coloraturen van de sopraan) karakteriseren elk personage en Annelies Van Parys heeft heel bewust het muzikale materiaal dat ze toewijst aan elke zanger zo gekozen dat het de ontwikkeling van de personages en hun onderlinge relaties op de voet volgt. Zo kunnen twee personages die amoreus naar elkaar toegroeien materiaal delen dat muzikale verwantschap vertoont of muzikaal naar elkaar toegroeit.

Dit maakt dat in deze opera de instrumentale muziek voor het kleine ensemble minstens even belangrijk is als de vocale schriftuur.

Met donkere klanken van de lage strijkers, enkele (eveneens wat donkere) blazers (sax/klarinet, hoorn en trombone) aangevuld met de zeer specifieke kleurschepende inbreng van percussie, accordeon en elektrische gitaar weet Van Parys de dreiging en suspense die bij een thriller hoort op haar manier muzikaal te vertalen. De clichés van filmmuziek zijn hier zeer ver verwijderd. Haar 'spectrale' compositiestijl (harmonisch gebaseerd op boventonen) kan echter even efficiënt een gevoel van spanning en dreiging oproepen. Met de keuze voor de elektrische gitaar en het accordeon brengt ze een ruwere, wat bijtende intensiteit binnen, die mooi aansluit bij de expressieve zanglijnen. De personages die door de zangers vertolkt worden zijn

dan wel archetypes en hun psychologische ontwikkeling is niet van groot belang, maar ze bedienen zich wel van een heel palet van vocale mogelijkheden, van spreekstem en vervormde stemmen (het begint met zangers die in megafoons zingen) tot hyper-expressieve belcanto-achtige partijen. De toeschouwer wordt echter niet verleid om mee te leven met de personages, wel om ze van een afstand te bekijken en zelf zo een beetje voyeur te worden.

De regie van Tom Creed en de videobeelden van 33 1/3 Collective zetten expliciet in op de afstandelijke houding. Net zoals de personages enkel flarden van de gebeurtenissen observeren en daaruit allerlei conclusies trekken, krijgt de toeschouwer een open stroom van impressies, suggesties en informatie aangeboden. De filmbeelden die zo

dominant aanwezig zijn, komen allemaal uit vroege (stille) films van voor 1927, waar de videasten telkens delen van inkleuren met verschillende kleuren die elk van de personages voorstellen. De zeer suggestieve beeldtaal (waarin de verwantschap met de cameravoering van de latere Hitchcock herkenbaar is) biedt zo een 'film noir'-achtig verlengstuk die de toeschouwers in staat stelt een andere blik op de personages en gebeurtenissen te werpen. En niet toevallig gaat het daarbij alweer om kijken (de toeschouwer) en bekeken worden (de films).

Maarten Beirens

'Annelies Van Parys heeft heel bewust het muzikale materiaal dat ze toewijst aan elke zanger zo gekozen dat het de ontwikkeling van de personages en hun onderlinge relaties op de voet volgt.'

Biografieën

Asko|Schönberg (NL) is een toonaangevend ensemble voor nieuwe muziek en voert in verschillende bezettingen muziek van de 20e en 21e eeuw uit. Zij spelen niet alleen muziek van grote, gevestigde namen als Andriessen, Boulez, Kurtág, Ligeti of Stockhausen, maar speelt ook onbekend en gloednieuw werk van de jongste generatie componisten. Ook de grondleggers van de 20e-eeuwse muziek staan op hun lessenaars: van Weill tot Schönberg en van Stravinsky tot Messiaen.

De Neue Vocalsolisten (DE) werd in 1984 opgericht als gespecialiseerd vocaal ensemble gespecialiseerd in hedendaagse muziek. Het gezelschap van zeven opera- en concertzangers, gaande van een coloratuursopraan en een contratenor tot een basso profundo, geeft de muziek gestalte in een nauwe samenwerking met de componist en andere ervaringen van uitvoerders. Het ensemble zoekt ook naar nieuwe klanken, technieken en articulatiwijzen. Centraal in de artistieke visie van het ensemble staat het concept van muziektheater en aandacht voor elektronica, video- en andere kunsten.

Etienne Siebens (BE) studeerde orkestdirectie bij Lucas Vis, Hiroyuki Iwaki en Jorma Panula. Al snel werd hij uitgenodigd als gastdirigent bij verschillende orkesten in België en Nederland, maar ook in het buitenland is hij een graag geziene gast. Van 1992 tot 2008 was Siebens artistiek leider en dirigent van het door hem opgerichte Prometheus Ensemble, dat zich wist te profileren als een van de belangrijkste muziekgezelschappen. Zijn gedrevenheid en passie voor het hedendaagse repertoire maken hem tot een all-round dirigent.

Annelies Van Parys (BE) studeerde compositie aan het Koninklijk Conservatorium Gent bij Luc Brewaeys. Ze kreeg de prijs Vlaanderen-Québec en de prijs Jeugd en Muziek voor compositie en was laureate van het Tactus Internationaal Compositieseminarie. Haar composities worden steeds vaker uitgevoerd op verschillende grote festivals van Edinburgh tot Singapore. Sinds 2007 is Van Parys in residentie bij Muziektheater Transparant. Zowat al haar werken werden zowel door pers, publiek als musici op positieve kritiek onthaald.

Jen Hadfield (GB) studeerde English Language and Literature aan de universiteit van Edinburgh en ging vervolgens naar Glasgow en Strathclyde om haar Master of Letters te behalen bij Tom Leonard. In 2003 won ze de Eric Gregory Award voor haar toen nog ongepubliceerde *Almanacs*. In 2008 werd ze de jongste persoon ooit die de TS Eliot Prize won met haar dichtbundel *Nigh-No-Place*. Hadfield zet zich via haar poëzie het bijzonder in voor het behoud van de natuur en het dialect in de Shetlands en Canada.

Tom Creed (IE) is festivaldirecteur van het Cork Midsummer Festival. Hij studeerde Engels en filosofie aan de University College of Cork en volgde de opleiding regie via het Rough Magic Theatre Company's SEEDS programma en aan de National Theatre Studio in Londen. Hij regisseerde onder andere *TRADE* van Mark O'Halloran, *Watt* van Samuel Beckett, *Berlin Love Tour*, en *Una Santa Oscura*, een muziektheaterwerk voor vioolsolo van Ian Wilson. In 2007 werd Creed genomineerd voor Beste Regie bij de Irish Times Theatre Awards 2007 voor *Attempts on her Life*.

Het Collectief 33 1/3 (NL) bestaat uit de beeldend kunstenaars Jules van Hulst, Douwe Dijkstra en Coen Huisman. Zij kennen elkaar van hun studietijd aan ArtEZ, de hogeschool voor de kunsten te Zwolle. Onder de vorm van multimediale surroundings en performances creëert het gezelschap beelden, sfeer of theaterscènes bij (muziek)theaterproducties. Hun scenografie bij Béla Bartóks opera *Hertog Blauwbaards Burcht* tijdens het VoiZ Festival in de voormalige Philipsfabriek te Zwolle betekende de doorbraak voor het Collectief.

Gaea Schoeters (BE) is auteur, scenarist en journalist. Opvallend in haar werk is het samengaan van taal, beeld en muziek. In haar recente roman *De kunst van het vallen* speelt muziek een centrale rol. Ook de thriller *Diggers*, waarmee ze in 2012 de longlist van de Gouden Strop haalde, kreeg een stevige soundtrack mee. Als dialogist, storyliner en editor schreef ze mee aan verschillende drama- en crimereksen voor televisie. Daarnaast werkt ze als freelance-journalist voor De Standaard, waar ze zich toelegt op letteren & cultuur.

Muziektheater Transparant (BE) gaat als productiehuis vanuit de artistieke en maatschappelijke actualiteit een intensieve dialoog aan met kunstenaars uit verschillende disciplines en wil op internationaal niveau muziektheater in al zijn diversiteit creëren, vernieuwen en presenteren voor een breed publiek. Daarbij gaat bijzondere aandacht uit naar de ondersteuning van hedendaagse muzikanten en de ontwikkeling van hun werk. Zo legt Transparant langere trajecten af met onder andere Wim Henderickx, Annelies Van Parys, Josse De Pauw en Wouter Van Looy.

In de kijker

Black Box Music

wo 18.11.15 / 20.00 / Concertgebouw
**Nadar Ensemble, Arne Deforce & Wibert
Aerts / Black Box Music**

Drie grensverleggende concerten, uitgevoerd door het kruim van de Belgische hedendaagse-muzieksce. *Black Box Music* van Simon Steen-Andersen is een uniek en radicaal anders werk. Visueel misschien minder spannend, maar auditief zeker even grensverleggend zijn de werken van Parra, Cendo en Baltakas. Live gemanipuleerde klanken komen van alle kanten op u af en dringen door tot in elke vezel van uw lijf.

Brussels Philharmonic & Michel Tabachnik © Virginie Schreyen

za 21.11.15 / 20.00 / Concertzaal scène
& Kamermuziekzaal
**Brussels Philharmonic & Slagwerk Den Haag /
In the middle of Xenakis**

Iannis Xenakis' muziek omgeeft de luisteraar als een muzikaal gebouw. Klanken komen van alle kanten, bewegen doorheen de ruimte en worden tussen het publiek gegeven. Zijn muziek heeft een heftige impact op de luisteraar, vaak ademstokkend door zintuiglijke overprikkeling. Muziek tussen intellectuele verfijning en oeremotie.

DRANKBONNEN

Om u nog beter te bedienen, betaalt u voortaan met drankbonnen aan de pauzebars. U kan deze drankbonnen voor de voorstelling of tijdens de pauze aanschaffen aan de verkoopbalies in de Inkomhal en op de Foyers. Ook in het Concertgebouwcafé kan u met deze bonnen betalen.

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT
17 ZAND 34 BRUGGE

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. www.concertgebouw.be/services.

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS | WTV